

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет міжнародних відносин
Кафедра комп'ютерних мультимедійних технологій

УЗГОДЖЕНО
 Декан ФМВ

 Ю. Волошин
 «30» 06 2021 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Проректор з навчальної роботи

 А. Полухін
 «07» 07 2021 р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Основи типографіки»

Освітньо-професійна програма: «Технології електронних мультимедійних видань»

Галузь знань: 18 Виробництво та технології
 Спеціальність: 186 Видавництво та поліграфія

Форма навчання	Сем.	Усього (год./ кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З	СРС	ДЗ/ РГР / К.р	КР/ КП	Форма сем. контролю
Денна	4	105 / 3,5	17	-	34	54	ДЗ (2) 4с.	-	Диф.залік 4 с.
Денна (стн)	2	105 / 3,5	17	-	34	54	ДЗ (2) 2с.	-	Диф.залік 2 с.
Заочна	4,5	105 / 3,5	6	-	8	91	(2) К.р.5с.	-	Диф.залік 5 с.

Індекс: № НБ-17-186/21-2.1.14

Індекс: № НБ-17-186/21- стн – 2.1.7

Індекс: № НБ-17-186з/21-2.1.14

Робочу програму навчальної дисципліни «Основи типографіки» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Технології електронних мультимедійних видань», навчальних та робочих навчальних планів № № НБ-17-186/21, №РБ-17-186/21; № НБ-17-186/21- стн, № РБ-17-186/21- стн та №НБ-17-186з/21, № РБ-17-186з/21 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 186 «Видавництво та поліграфія» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробив
доцент кафедри КММТ :

С.М. Денисенко Денисенко С.М.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійної програми «Технології електронних мультимедійних видань», спеціальності 186 «Видавництво та поліграфія» – кафедри комп'ютерних мультимедійних технологій, протокол № 11 від «03» 06 2021 р.

Гарант освітньо-професійної програми С.М. Лобода Лобода С.М.

Завідувач кафедр С.М. Лобода Лобода С.М.

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради факультету міжнародних відносин, протокол № 7 від «04» 06 2021р.

Голова НМРР К.В. Сидоренко Сидоренко К.В.

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	5
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля	5
2.3. Тематичний план	6
2.4. Домашнє завдання, завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)	6
2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи (ЗФН)	7
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	7
3.1. Методи навчання	7
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	7
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет	8
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	8

	<p>Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Основи типографіки»</p>	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 15.01.07-01-2021
		Стор. 4 із 9	

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Основи типографіки» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Місце дисципліни. Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в галузі видавництва і поліграфії.

Метою навчальної дисципліни є забезпечення студентів базовими знаннями в області художніх, технічних, технологічних аспектів типографіки, формування прикладних умінь та практичних навичок щодо використання основних принципів і підходів роботи зі шрифтом і текстом з ціллю їх застосування у фаховій діяльності при створенні друкованих та електронних видань.

Завданнями навчальної дисципліни є: вивчення навчальної дисципліни є: розвиток у студентів здатності розрізняти типи гарнітур, їх властивості, характеристики; засвоєння основних графічних характеристик шрифтів; формування вміння будувати і редагувати шрифти в цілому та окремі елементи символів; формування вміння застосовувати комп'ютерні технології для макетування друкованих та електронних видань; володіти засобами виразності шрифту та естетики складання різних видів тексту; розвиток здатності приймати обґрунтовані рішення щодо вибору шрифтів.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

Програмні результати навчання (далі ПРН):

ПРН 02. Знаходити, оцінювати й використовувати інформацію з різних джерел, необхідну для розв'язання теоретичних і практичних задач видавництва і поліграфії. ПРН 04. Організувати свою діяльність для роботи автономно та в команді. ПРН 07. Розуміти принципи і мати навички використання технологій додрукарської підготовки, друкарських та післядрукарських процесів, теорії кольору, методів оброблення текстової та мультимедійної інформації. ПРН 09. Опрацьовувати текстову, графічну та мультимедійну інформацію з використанням сучасних інформаційних технологій та спеціалізованого програмного забезпечення. ПРН 10. Оцінювати технічні характеристики друкованих і електронних видань, паковань, мультимедійних інформаційних продуктів та інших видів виробів видавництва та поліграфії.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

Інтегральні компетентності: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності видавництва та поліграфії або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів технічних, природничих, гуманітарних, соціальних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК): ЗК-1. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК-2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК-4. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК-5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК-7. Здатність працювати автономно.

Фахові компетентності (ФК): ФК-1. Здатність приймати обґрунтовані рішення стосовно процесів, притаманних всім етапам виробництва друкованих і електронних видань, паковань, мультимедійних інформаційних продуктів та інших видів виробів видавництва та поліграфії.

ФК-3. Здатність застосовувати принципи оброблення, реєстрації, формування, відтворення, зберігання текстової, графічної, звукової та відеоінформації та особливостей її використання для виготовлення друкованих і електронних видань, паковань, мультимедійних інформаційних продуктів та інших видів виробів видавництва та поліграфії.

	<p>Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Основи типографіки»</p>	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 15.01.07-01-2021
		Стор. 5 із 9	

ФК-9. Розуміння історичних та теоретичних фундаментальних основ видавництва та поліграфії та видавничого дизайну. Обізнаність стосовно місця видавництва та поліграфії у контекстах авіаційно-космічної галузі.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Дана дисципліна базується на знаннях таких дисциплін, як «Вступ до спеціальності», «Інформатика ВПВ», «Основи композиції і дизайну» та є базою для вивчення подальших дисциплін, а саме: «Теорія кольору», «Видавнича справа і технічне редагування», «Технології електронних мультимедійних видань» та ін.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з 1 навчального модуля, а саме:

навчального модуля №1 «Основи типографіки», який є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля

Модуль № 1 «Основи типографіки»

Інтегровані вимоги модуля №1:

знати: історію становлення та розвитку типографіки; підходи до класифікації шрифтів та особливості різних гарнітур; будову шрифту та його характеристики; специфіку цифрових шрифтів; виразні засоби типографіки; специфіку шрифтового оформлення різних видів видань;

вміти: редагувати та трансформувати шрифти та шрифтові елементи; практично використовувати виразні засоби типографіки; створювати шрифтові композиції; проектувати типографічні рішення різних видів поліграфічної продукції.

Тема 1. Вступ. Типографіка та сфери її використання.

Місце дисципліни «Основи типографіки» в навчальному процесі. Визначення типографіки. Мета та задачі типографіки. Типографіка як наука і мистецтво. Сфери використання типографіки. Роль типографіки в авіаційній галузі. Поняття і терміни типографіки. Видатні діячі у сфері типографіки.

Тема 2. Історія розвитку шрифтів, види їх класифікації та основні графічні характеристики.

Становлення алфавіту. Латинський алфавіт. Кирилиця. Сучасна типографіка. Підходи до класифікації шрифтів. Основні види гарнітур. Характеристики гарнітур з засічками і без. Рукописні і декоративні гарнітури.

Тема 3. Основні графічні характеристики шрифтів.

Графічні характеристики шрифтів. Будова шрифту. Специфіка основних елементів шрифту. Основні характеристики шрифтів. Кегль. Накреслення. Насиченість. Типографічна система вимірювання. Одиниці топометрії.

Тема 4. Шрифт і закономірності сприйняття.

Значення безпомилковості сприйняття інформації в різних сферах діяльності, зокрема, в авіаційній сфері. Закономірності сприйняття і побудова шрифтів. Оптичні компенсації в шрифтах. Асоціації в сприйнятті шрифтів. Функція і форма. Форма і контрформа.

Тема 5. Вибір і комбінування шрифтів.

Основні підходи до вибору шрифтів: історичний підхід, тематика твору, емоційний вплив на читача тощо. Правила поєднання кількох шрифтових гарнітур в одному творі.

Тема 6. Виразні засоби типографіки.

Пропорції. Контраст. Ритм. Членування. Динаміка тексту. Типографські модульні сітки. Ієрархія. Шрифт і колір. Розбірливість шрифту. Зручність читання шрифту. Загальна композиція

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Основи типографіки»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 15.01.07-01-2021
		Стор. 6 із 9	

сторінки складання. Структура тексту. Засоби оптимізації тексту. Художні ефекти в оформленні тексту.

Тема 7. Зручність читання та естетика шрифта.

Поняття читабельності шрифта та зручності читання. Параметри, що впливають на зручність читання: кегль, інтерліньяж, накреслення, вирівнювання тощо. Значення зручність читання в авіаційній сфері.

2.3. Тематичний план.

№ пор	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Лаб. заняття	СРС	Усього	Лекції	Прак. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль №1 « Основи типографіки»		4 семестр				4 семестр			
		2 семестр (стн)							
1.1	Вступ. Типографіка та сфери її використання	10	2	2	4	10	2	-	8
1.2	Історія розвитку шрифтів, види їх класифікації	12	2	2	4	9	-	-	9
1.3	Основні графічні характеристики шрифтів	10	2	2	4	11	2	-	9
Усього за 4 семестр (ЗФН)		-	-	-	-	30	4	-	26
1.4	Шрифт і закономірності сприйняття	11	2	2	5	5 семестр			
						14	2	2	10
1.5	Вибір і комбінування шрифтів	13	2	2	5	12	-	2	10
1.6	Виразні засоби типографіки	13	2	2	5	12	-	2	10
1.7	Зручність читання та естетика шрифта	13	2	2	5	12	-	2	10
1.7	Домашні завдання №1, 2 Контрольна (домашня) робота (ЗФН) №1, 2	16	-	-	16	16	-	-	16
1.8	Підсумкова семестрова контрольна робота (ЗФН)	-	-	-	-	9	-	-	9
1.9	Модульна контрольна робота №1	7	1	-	6	-	-	-	-
Усього за модулем №1		105	17	34	54	-	-	-	-
Усього за 5 семестр (ЗФН)		-	-	-	-	75	2	8	65
Усього за навчальною дисципліною		105	17	34	54	105	6	8	91

2.4. Домашнє завдання, завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).

Завдання для виконання розробляються автором робочої програми. Навчальні матеріали затверджуються протоколом засідання випускової кафедри, доводяться до відома студента індивідуально і виконуються відповідно до методичних рекомендацій. Наприклад, номер варіанту теоретичної частини та завдання дорівнює сумі трьох останніх цифр індивідуального навчального плану студента.

Домашні завдання (ДЗ) виконуються в четвертому/другому (СТН)/п'ятому (ЗФН) семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з

	<p>Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Основи типографіки»</p>	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 15.01.07-01-2021
		Стор. 7 із 9	

метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студентів і є важливим етапом у засвоєнні навчального матеріалу дисципліни.

Домашні завдання виконуються на основі навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання студентами, і є складовою модулю №1 «Основи типографіки». Конкретна мета першого завдання полягає у дослідженні історії створення, характеристик та особливостей використання відомих шрифтових гарнітур і побудові шрифтового каталогу. Тема першого домашнього завдання «Дослідження шрифту». Конкретна мета другого завдання полягає у дослідженні типографічних рішень різних видів друкованих та електронних видань. Тема другого домашнього завдання «Веб-квест».

Виконання, оформлення та захист домашнього завдання здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Час, потрібний для виконання одного домашнього завдання – до 8 годин самостійної роботи.

2.5. Перелік питань для підготовки до підсумкової контрольної роботи (ЗФН).

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до підсумкової контрольної роботи, розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми, затверджується на засіданні кафедри та доноситься до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання: наочний, проектний, метод веб-квест.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Основи типографіки. Денисенко С.М. [Електронний ресурс]. – 12 МВ. – К.: Вид-во Нац. Авіац.ун-ту «НАУ-друк», 2021.

3.2.2. Ellen Lupton. Thinking With Type. 2004. 173 с.

3.2.3. Robert Bringhurst. The Elements of Typographic Style. Hartley & Marks Publishers, 2012. 254 h.

3.2.4. Шевченко В. Типографіка та модульність реклами. Частина 1. Типографіка. К.: Інститут журналістики, 2017. 123 сл.

3.2.5. Felici J. The Complete Manual of Typography. Adobe Press, Peachpit, 2011. 416 p.

3.2.6. Saltz I. Typography Essentials: 100 Design Principles for Working with Type. Rockport, 2009. 209 p.

Допоміжна література

3.2.7. Каталог шрифтів. уклад. Денисенко С.М.: довідник. [Електронний ресурс]. – 6 МВ. – К.: Вид-во Нац. Авіац.ун-ту «НАУ-друк», 2020.

3.2.8. Денисенко С.М. Параметри зручності читання друкованих видань // XXX Міжнародна науково-практична конференція з проблем видавничо-поліграфічної галузі, 17 листопада 2020 р.: тези доп. – К., 2020. – С. 18–21.

3.2.9. Денисенко С.М. Особливості вибору шрифтів при оформленні поліграфічної продукції // XXIX Міжнародна науково-практична конференція з проблем видавничо-поліграфічної галузі, 11 листопада 2019 р.: тези доп. – К., 2019. – С. 29–31.

3.2.10. Денисенко С.М., Чорна Ю. Дослідження інноваційного шрифту «Sans Forgetica» // Мультимедійні технології в освіті та інших сферах діяльності: науково-практична конференція, 14–15 листопада 2018 р.: тези доп. – К., 2018. – С. 27.

3.2.11. W.P. Jaspert; Berry; Johnson. Encyclopedia of Typefaces. Cassell, 2001.

3.2.12. ДСТУ ISO 3098-5: 2007. Документація технічна на виробі. Шрифти. – Київ, 2009

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Основи типографіки»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 15.01.07-01-2021
		Стор. 8 із 9	

3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті

3.3.1. Типографія // <https://ua-typography.livejournal.com/>

3.3.2. Кирилівські читання // <http://cyreading.blogspot.com/>

3.3.3. AdobeFonts // <https://fonts.adobe.com/>

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл.4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Мак кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
4 семестр /2 семестр (стн) / 4, 5 с. (ЗФН)		
Модуль № 1 «Основи типографіки»		
Виконання лабораторних завдань	56 (8*7 б)	40 (4*10 б)
Виконання домашніх завдань №1, 2; Контрольна (домашня) робота (ЗФН) №1, 2	24 (2*12б)	30 (2*15б)
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше 48 балів</i>		—
Підсумкова семестрова контрольна робота (ЗФН)	-	30
Виконання модульної контрольної роботи №1	20	—
Усього за модулем №1	100	100
Усього за дисципліною	100	

Залікова рейтингова оцінка визначається (в балах та за національною шкалою) за результатами виконання всіх видів навчальної роботи протягом семестру.

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (Додаток 3).

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума підсумкової семестрової модульної в випадку **диференційованого заліку** підсумкова семестрова рейтингова оцінка, перераховується в оцінку за національною шкалою та шкалою ECTS (Додаток 4).

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е** тощо.

4.6. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

Система менеджменту якості.
Робоча програма навчальної дисципліни
«Основи типографіки»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 15.01.07-01-2021

Стор. 9 із 9

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки
1	0302	07.07.21	Річчиго Мелікян		

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище, ім'я, по батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище, ім'я, по батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності
1	Тасвгенко С. М.	22.08.2022		актуальна

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			
1	4-5	4-5	-	-		28.06.2022	28.06.22

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				